

Mỗi năm, sau lễ Giáng sinh và đầu năm dương lịch, tôi tiễn lành lặn nh nh nh nh trong tâm mắt tôi niềm nào. Ngày tết cổ truyền tôi, tôi thêm một tuổi, để thấy cuộc sống qua cho một tuổi già sắp tới. Có những bài thơ chép trong đầu, có hai mươi mốt ngày đầu xuân quây quần trong ván tam cúc bên cạnh bếp lửa hồng của nhà tôi nấu bánh chưng thu nào. Có những bữa cúng tết niên, cả gia đình sum họp nhưng cũng có lúc bỏ vợ một mình đón giao thừa trong nỗi buồn da diết. Để sống thẳng thớm trong một đất nước chiến tranh in hằn trong tâm thức. Đi học, đi lính, đi tù, đi vượt biên, bao nhiêu chuyến đi là bấy nhiêu trùng trùng kiếp nếm. Ở Sài Gòn, ở Pleiku, ở Phước Long hay ở Orange County, cuộc đời cứ trôi đi, có lúc là những cơn sóng ngồng nghiêng những cũng có lúc là cơn xuôi dòng thắm thẳm. Nếu viết được những trang nhật ký, ghi lại một buổi chiều cuối năm hiu hắt quê người, thì có lẽ tâm lòng sẽ nhẹ nhàng hơn vì những gánh nặng miệt mài từ dĩ vãng. ...

Thời gian đi qua thật nhanh. Thời thoát, một đời người, tôi tiếp nhau, năm tiếp năm, tháng tiếp tháng. Không ngờ, tôi đã ở đây tôi 27 năm, và trải qua 27 cái tết.

Làm sao quên được cái tết đầu tiên ở xứ người, đi chùa đêm giao thừa để nhớ lại cái tết xưa qua ở Sài Gòn, đang lang thang trên một cửa sông ở Vĩnh Châu đứng đêm giao thừa để lên ghe nhả ra ghe lớn cho một chuyến vượt biển bắt thành. Cái đêm xưa để sống Việt Nam còn đang lơ lửng trong cảm giác để thấy cuộc đời mình đi qua một thời kỳ khác và sự phân phối đầu tiên của hòa nhập vào cuộc sống mới ở đây. Lúc ấy, vợ và hai ba mẹ tôi, mà sao nghe mình già cỗi rồi. Nhưng, tết cổ xưa là những hoài vọng và tin tưởng rằng cái giá của những ngày tháng dần tâm lý cho một chuyến đi không ưong phí. Sẽ đi vào cuộc vui bàn tay trống rỗng và quy tụ tâm xây dựng một cuộc sống thoải mái từ đây.

Sống ở nơi có đồng người Việt nên những cái Tết đầy đủ hương vị quê hương. Bánh trái kẹo

một ê h , ở đây , có ngõ i giàu l n ngõ i nghèo đ u th a s c bày bi n v t th c cho nh ng ngày xuân sung túc. V v t ch t thì nh v y, nh ng sao trong lòng , hình nh m i ngõ i th y thi u thi u m t đi u gì. Không bi t , có ph i là ni m giao c m t đ t tr i, khi chúng ta ph i r i b quê h ng.

Đi l chùa x ngõ i, sao v n nh bu i l chùa Vĩnh Nghiêm , Xá L i. Đêm giao th a làm sao quên đi l Lăng Ông, đ p diu nam thanh n tú. Ghé ch hoa Bolsa , l i nh đ n r ng hoa đ ng Nguyễn Hu ngày nào v i h ng v trái qu t v t tr m còn th m mùi tinh ngh ch thu thanh xuân. Làm sao quên, k ni m cũ. Nh nhưng mãi, nh ng bóng dáng x a. Th i ti t l nh l nh bu i cu i đông l i càng làm tăng thêm ni m hoài v ng. H m t b c phong. ở đây, không ph i gió b c mà sao lòng tr ng tr i. Ngày đ u năm, là đ p nhìn l i nh ng cái t t trong đ i. ..

Ngày m ng m t t t x ngõ i, bu i sáng mù s ng đi làm trên xa l , m i ngày nh m i ngày, t ng nh đ n cái t t quê nhà . M t th i gian đã qua, bi t bao nhiêu là k ni m . ..

Khi đi lính, m y năm l Pleiku là m y cái t t xa nhà . Chi u ba m i, lái xe đi quanh m y con ph v ng ngõ i vì m i gia đình đ u lo cúng ki ng bu i giao th a, th y t nhiên trong lòng m t chút gì tr ng v ng. Nhìn vào nh ng bàn th h ng khói nghi ngút l các nhà ngoài ph , th y nh nhà , nh gia đình tha thi t. Nh ng bài hát đón xuân , l i càng làm sâu đ m thêm n i bu n. Em, bây gi xa, có còn nghĩ ng i nh nhưng gì anh, bây gi ? ..

Có năm bi t phái Qu ng Đ c , có năm bi t phái Ban Mê Thu t, ở đâu thì cũng là t t xa nhà. C bi t đ i xúm nhau nh u nh t say kh t đ qua nh ng ngày đ u năm . Nhi u khi đi bi t phái còn vui h n là đ n v . Đ u sao , cũng có nhi u ngõ i chia s chung cái n i cô đ n c a m t mùa xuân xa x .

Có m t ngõ i lính tr làm th . Th c a đêm ba m i t t bu n l Pleiku năm 1972. nh ng câu th đã cũ h n ba ch c năm :

Cu i năm th p ng n h a châu

Soi ai đôi m t v i s u ch n xa

Ưng đi, năm n vào qua

Trong ng m đ ng, th y v òa n i riêng

T c g m còn nh tu i tên

M ng cung k m th y lãng quên tháng ngày

Không gian có h p m tay?

Trên đ nh núi cu n t ng mây ch p chùng

C m súng b n vào không trung

Men nào cho h t n cùng n i ta ?

H ng nào mù m t quê nhà

Con chim núi , n o quên ca b c lòng...

Sau năm 1975, là m t cu c đ i đ i. N c m t, C ng quân vào Sài gòn, chúng tôi tr thành b i quân. Nhà tan, c gia đình tôi di t n. Mình tôi k t l i, đ vào tù v i t ng khá hi n hòa “ đi h c t p c i t o “. Nh ng m i ng i đ u ng m hi u, ch ng có h c t p gì c , mà ch là m t bi n pháp tr thù c a nh ng ng i chi n th ng. Tủ còn có án , còn có th i gian n đ nh đ tr v .

Còn cái tôi thì, một cách rất cơ bản, hiểu sao thì hiểu, tất thì được cả. Mà tất được để nghĩa ra sao, thì, chắc ai có quyền lên nói ra cả...

Năm 1978, đã đến thời hạn ba năm. Tất nhiên là sẽ được trả về. Nhưng đâu hay việc này vậy tan như bột xà bông. Tết năm này, là một cái tết đáng nhớ cả đời tôi...

Trời tôi, một số khá lớn những người tù đã được về. Số còn lại trong những lần trở lại trại ở đông đảo nay khá trẻ trung. Giai đoạn này sẽ có sự chuyển giao từ bộ đội sang công an nên những công việc lao động cũng chiụ được. Nhưng, tình hình những người tù thì vô cùng bị quan. Cái tết này lại từ mùa hè chuyển sang mùa đông lạnh giá. Những người bị tù, mỗi ngày nào còn nắm tay nhau bên cạnh nhau, bây giờ, sắp nắm tay nhau rồi. Những người được về là những kẻ may mắn còn những người khác, chỉ đợi một ngày về trong cái lo lắng của những án tù không thể hạn cho mình...

Còn số là bộ chuyển cả ngành coi tù. Một mặt, đến buổi, lúc cần lúc nhu, khi thì hăm dọa, khi thì vuốt ve, người tù hoàn toàn bị khống chế và mọi sự phản kháng đều bị chế ngự một cách có kế hoạch. Nhưng khi những tin đồn xuất phát từ quần giáo có lúc những người bị bắt pháp răn đe, có lúc những người xoa dịu những căng thẳng. Và, bị bắt chuyển trại thì những xuyên, để mọi người tù khó có thể vượt nhau. Thời gian những ngành xoa dịu và chuyển trại thì những người, rồi đâu rồi vào đó. Rồi lao động cả ngày, rồi kể luật sự, rồi bị bắt giam, ...

Thời gian này là cuối năm 1978, khoảng từ ngày giáng sinh đến tết nguyên đán ở Phước Long, tỉnh Sông Bé. Những “ăng-ten”, thấy hăm dọa báo cáo anh em cũng không được về thăm họ nên cũng ngại ngùng trong công tác chúc mừng và hoạt động ít đi thấy rõ. Anh em cái tôi do thế họ. Ban ngày thì lao động mệt mỏi, quần giáo và vệ binh còn phải sợ sự ra biên giới Việt Miên đang có biến số. Buổi tối, tập hợp nhau lại hát nhạc vàng, thậm chí có khi còn pha vào nhạc chính huấn họ ở trại, mà chế ngự thấy được tình hình. Lúc trại, những thứ là có chuyển biến ngay...

Đã bao nhiêu năm qua, tôi vẫn còn nhớ đêm giao thừa năm 1978 ở Phước Long. Một đêm mà những người tù cảm thấy gần gũi nhau hơn và chia sẻ với nhau những khó khăn. Cùng lĩnh cảm với nhau rồi ngày về vô định và khi công an thay bộ đội làm quần giáo thì chắc chắn cuộc sống tù đầy sẽ khác nghiệt khó khăn hơn.

Sau bữa cơm chiều cuối năm, cũng có chút thức ăn, có chút trà ng ,... nhưng sao ai cũng dàu dàu nét mặt. Trôi núi rừng thì sớm nên cái lạnh lẽo càng tăng thêm độ buốt giá của núi buốt băng.

Giờ này, ở nhà, chắc có nhiều người vẫn ngóng chờ ng, con mong cha. Bây giờ ở đây, mặt mù mịt ng lại, ai mà chờ ng cảm nhận phân vân. Ngày tết là ngày cả xóm họp. Thân tết, biệt lúc nào trở về gặp được con, gia đình,...

Nhưng có mặt số bốn trên, phần đông xuất thân từ trường Võ Bị Đà Lạt, thì lại không đến núi buốt tràn ngập. Họ hào hạo góp thức ăn thức uống để tiếp khách mặt đêm giao thừa chung cho mọi người. Và hình như mọi người trong đó đều có hương vị ng. Mặt bàn thức ăn bày ra, cũng có đèn nân, bánh mứt. Dù đến số, nhưng không cúng. Dù sao, cũng có những người bên cạnh nhau để không có những gì tốt đẹp, không có những tình thân dài lâu trong đêm trở về.

Nhưng tiếng hát, bất đâu là những bốn nhà ngoi quốc mà anh em nguyễn trang gọi là nhà Liên Xô để che mặt quốc giáo. Nhưng về sau, dần dần tâm tình được mở ng và mọi người mặt lúc quên đi cái nghi thức cả tù đày để tiếng nhà chuyên chế được ý tình cả những người luôn hy vọng. Những bài tình ca những nét nhố vui là khúc dạo đầu.

Có lúc nhà buốt băng, đầy như thối ng. Có lúc, nhà là lại tha thiết cả trái tim trao gửi. Có anh bốn đã hát bốn góc tâm lòng bài “ Xuân này con không về “ của Trần Lâm Ngân. Sao lại có ngôn ngữ thích hợp đến thế. Dù tình cảm hơi trớ trêu là cả anh lính chiến phải xa nhà vì nhiệm vụ, nhưng lúc này, tiếng nhà trở nên chiền vền còn. Nhưng người tù, hát với nhau cảm khái:

“Nếu con không về chắc mặt buốt lạnh mái tranh nghèo không người sẽ sang khu vườn tu hoa vàng mừng xuân. Bởi trời này chỉ mong anh trai sẽ đem về cho tà áo mới ba ngày xuân đi khoe xóm giềng...”

Có mặt bốn nhà “ Nếu mặt cho Sài Gòn “ thức ra là cả Nguyễn Đình Toàn nhưng lúc ấy chúng tôi đến là cả nhà sĩ Phạm Duy từ ngoi quốc gọi núi niếm về. Nhưng thân yêu trao gửi cho mặt thành phố tràn đầy niềm. Tin đến tuy thức thức nhưng lúc đó cũng hâm nóng cho cõi những niềm. Và, cũng thức là say sưa, nhưng nét nhố và ngôn ngữ ý:

“Saigòn ơi! Đón nhong ngày ôi hè phố xôn xao Trong niềm vui tiếng hò câu chào sáng đời tôi
thắm vờn sắc màu . Còn gì đâu! Ai đã xa nhà hàng me già Thu công viên hoa vàng tiếng đá
Saigòn ơi Đâu nhong ngày mùa buồn khoác áo đi Tay cầm tay nói nhong nhong gì Nhong quỳ
hoa quán nhong đêm vờ còn rờn ràngiong hát Khánh Ly...”

Bây giờ nghe lời bài hát này, cũng như nghe lời nhạc Trịnh Lâm Ngân “ Xuân này con không
vờ”, đã mấy chục năm qua mà sao vờn nghe trong lòng gợn lên nhong dây rờn rờn cảm xúc.

Tôi như chúng tôi có hát nhong bài nhạc Chính Huân thuở nào trong đêm giao thừa . Nào “
Cờ bay cờ bay trên thành phố thân yêu vờa chiều mênh mông qua bóng máu..hay “ Trên đời súng
quê hò nhong tiếng quờc đã vờn mình trên lời i lệ cầm hồn n cầm nhong triu sóng ôi bao la thăm
thắm bát ngát cánh đồng vàng vờ i lũy tre xanh và tiếng ê a đời làng là kinh nguy n cứu cho
ngôi i niềm xuân..” hoặc “ giờ cờ Bờ vô đây bàn tay vờy máu anh em , giờ cờ Bờ vô đây bàn
tay vờy máu đồng bào...” Nhong câu hát mãi đời chờ là lời thắm sau có lúc cờ t lên không ng.

Chúng tôi mãi đời mọt ngôi hát , sau mãi ngôi nhong truy n nhau cái say sưa thành nhong bỡn
hợp ca hào hùng mà có lúc chúng tôi tiếng nhong ngày nào, thuở còn hàng ngũ.

Có mọt ngôi làm thơ đã viết vờ đêm giao thừa . Mọt bài thơ mà tác giả cờa nó trong mọt phút
cờm hòng đã viết ra rồi chờ phờ bi n cho mọt vài ngôi bỡn rồi cờ gờng chôn chờt vào trí nhong .

Đêm ba mươi i sao chờp chùng tiếng hát

Bè bỡn ta i gió nờ i lên rồi

Còn cờ i a hãy nhen thêm đôi mọt

Đờng ta đi vờng vờ ánh mọt trời

Đêm ba mươi hát bài ca chính huân

Một thuở nào gươm súng đã ngang tàng

Bão cát trắng treo búi tóc trên trăn

Gươm người ngủi niềm tin hỡi mệnh mang

Núi rừng khuya có nghe lời thiên cổ

Ai hát bài xuân đến chôn ng tro v

Một hồn ơi, biệt bao giờ hỡi người

Đêm giao thừa nhá lời báo chíu quê...

Đã gần ba chục năm qua, trong tâm trí của tôi vẫn luôn luôn nhớ đến ngày cuối năm này. Dù đời sống có lúc buồn, lúc vui, lúc thăng trầm, lúc hào hùng, nhưng những giây phút này không thể nào quên trong đời người. Tôi biết, những buồn tủi của tôi những ngày giam ngoài Bắc còn bao nhiêu sự đau khổ gấp trăm lần hơn cũng như những thời gian giam giữ thăm thẳm dài hơn. Nhưng với tôi, buổi tết niên cùng những bài hát cũng đã là một niềm vui không phai trong đời sống tôi.